

Н.І. Черевична, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.Є. Скирда, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.М. Бєляєва, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «СЕНСОРНИЙ АНАЛІЗ» У ПОЗААУДИТОРНИЙ ЧАС

Головна роль самостійної роботи полягає в реалізації особистого потенціалу людини й розвитку її творчих (креативних) здібностей, задоволенні потреб особи і суспільства в підготовці компетентних фахівців, конкурентоздатних на національному та міжнародному ринках праці.

Знання індивідуальних особливостей кожного студента дозволяє створювати індивідуальні програми саморозвитку студента, враховуючи особливості його інтелектуального розвитку, темпераменту, самооцінки та мотиву діяльності. Такі індивідуальні програми розвитку сприяють не тільки більш глибокому оволодінню знаннями, але й коригують особистісні якості студента. Для більш успішного навчання треба використовувати індивідуальні та групові форми роботи зі студентами в позааудиторний час.

Основними формами і методами самостійної роботи, що використовуються під час викладання дисципліни «Сенсорний аналіз» у позааудиторний час є електронні версії лекцій, розміщені на Інтернет-сайтах, навчальні комп'ютерні програми, у тому числі гіпертекстові, мультимедіа, інтелектуальні, які дозволяють навчатися у двох режимах – інформаційно-довідковому та контроль-навчальному. Існують також форми самостійної роботи, як індивідуальна науково-дослідницька робота (публікації, участь у конференціях, олімпіадах та інших конкурсах) та робота в навчально-методичних кабінетах, лабораторіях у позанавчальний час, робота в інформаційних мережах і опрацювання додаткової літератури (остання відбувається без керівництва викладача).

Самостійну роботу студентів у позааудиторний час можна здійснювати за допомогою завдань комплексів, пов'язаних з основними розділами програми дисципліни «Сенсорний аналіз». Завдання, які видаються на семестр, логічно взаємопов'язані. Так, кожний тематичний комплекс може складатися з 5–6 завдань, наприклад: скласти опорну схему або заповнити опорну таблицю; відповісти на питання самоперевірки; розв'язати ситуаційні задачі тощо. До завдань додається список рекомендованої літератури.

Контроль використання завдань проводиться у вигляді 20-хвилинної співбесіди з групами студентів по п'ять осіб за графіком. У кожную групу підбираються як сильні, так і слабкі студенти, це сприяє їх самоосвіті. Співбесіда розпочинається з розминки за матеріалом опорної таблиці та за питаннями для самоперевірки, потім настає етап розв'язання ситуаційних задач, який проходить досить цікаво, кожен намагається знайти своє пояснення. Якщо завдання не можна вважати прийнятим, співбесіда проводиться повторно під час консультацій.

Є ще одна форма організації самостійної роботи студентів – індивідуальні завдання, розраховані на поглиблену та розширену розробку теоретичних аспектів курсу. Такі завдання вміщують у себе різні задачі та практичні запитання, пов'язані з профілем майбутньої спеціальності студентів.

Позитивним у цьому є те, що в процесі засвоєння курсу студенти вчатьса самостійно працювати з різними джерелами, що сприяє підвищенню рівня професійної підготовки та самостійного мислення.

Студенту для успішного навчання поза аудиторією необхідно:

- самостійно формулювати й утримувати свою мету до її реалізації;
- навчатися моделювати власну діяльність, тобто виділяти умови, важливі для реалізації своєї мети;
- розвивати увагу, пам'ять та процеси мислення;
- оцінювати кінцеві та проміжні результати своїх дій;
- мати необхідні навички та вміння для навчальної діяльності;
- мати високий рівень особистої саморегуляції, високу самосвідомість, адекватну самооцінку, рефлексивність, організованість, самостійність, сформованість волевих якостей.

Однак матеріали багатьох досліджень свідчать про те, що багато студентів не вміють самостійно працювати. Формування здібностей до самостійної навчальної діяльності – це не тільки умови, які були вже названі, але й позитивна навчальна мотивація та позитивне ставлення до навчання.

Так, за результатами наших досліджень, тільки 30,6% студентів мають високий рівень розвитку уваги на заняттях, уміють слухати лектора – 24%, а конспектувати почуте та прочитане – 27,1%. Отже, тільки 25–30% студентів володіють навичками самостійної роботи, необхідними для успішного навчання в університеті.